

פסח תשפ"ב
כנגד ארבע בנינים

Dedicated in memory of Dr. Chuck Feldman z"l by his loving family

פסח ההגדה

כנגד ארבעה בנינים דבירה תורה. אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול. חכם מה הוא אומר? מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה יי אלהינו אתכם? ואף אתה אומר לו כהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. רשע מה הוא אומר? מה העבדה הזאת לכם? לקם - ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כבר בעקר. ואף אתה הקהה את שניו ואמר לו: בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לי ולא לו. אילו היה שם, לא היה נגאל. תם מה הוא אומר? מה זאת? ואמרת אליו: בחזק יד הוציאנו יי ממצרים, מבית עבדים. ושאינו יודע לשאול את פתח לו, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים.

שמות פרק י'

(כב) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסוף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסוף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר: (כג) ועבר ה' לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המושחית לבא אל בתיכם לנגף: (כד) ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם: (כה) והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם פאר דבר ושמרתם את העבדה הזאת: (כו) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם:

רש"י

(כב) **אזוב** - מין ירק שיש לו גבעולין: **אגדת אזוב** - שלושה קלחין קרויין אגודה: **אשר בסוף** - בכלי, כמו (מלכים ב' יב יד) ספות כסף: **מן הדם אשר בסוף** - למה חזר ושנאו, שלא תאמר טבילה אחת לשלש המתנות, לכך נאמר עוד אשר בסוף, ושתהא כל נתינה ונתינה מן הדם אשר בסוף, על כל הגעה טבילה: **ואתם לא תצאו וגו'** - מגיד שמאחר שנתנה רשות למשחית לחבל אינו מבחין בין צדיק לרשע, ולילה רשות למחבלים הוא, שנאמר (תהלים קד כ) בו תרמוש כל חיתו יער: (כג) **ופסח** - וחמל, ויש לומר ודלג: **ולא יתן המושחית** - ולא יתן לו יכולת לבא, כמו (בראשית לא ז) ולא נתנו אלהים להרע עמדי: (כה) **והיה כי תבאו אל הארץ** - תלה הכתוב מצוה זו בביאתם לארץ, ולא נתחייבו במדבר אלא בפסח אחד שעשו בשנה השנית ועל פי הדבור: **כאשר דבר** - והיכן דבר, והבאתי אתכם אל הארץ וגו' (שמות ו ח):

שמות פרק י' פסוק יד

והיה כי ישאלך בנך בחדש למחר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים:

רש"י

כי ישאלך בנך מחר - יש מחר שהוא עכשיו, ויש מחר שהוא לאחר זמן, כגון זה וכגון (יהושע כב כד) מחר יאמרו בניכם לבנינו, דבני גד ובני ראובן: **מה זאת** - זה תינוק טפש שאינו יודע להעמיק שאלתו וסותם ושואל מה זאת, ובמקום אחר הוא אומר (דברים ו כ) מה העדות והחקים והמשפטים וגו', הרי זאת שאלת בן חכם. דברה תורה כנגד ארבעה בנינים, רשע ושאינו יודע לשאול והשואל דרך סתומה והשואל דרך חכמה:

דברים פרק י'

(כ) כי ישאלך בנך מחר לאמר מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם: (כא) ואמרת לבנך עבדים היינו לפרעה במצרים ויציאנו ה' ממצרים ביד חזקה: (כב) ויתן ה' אותות ומפתים גדלים ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו לעיניו: (כג) ואותנו הוציא משם למען הביא אתנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו: (כד) ויצונו ה' לעשות את כל החקים האלה ליראה את ה' אלהינו לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה: (כה) וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני ה' אלהינו כפאר צונו:

רש"י

(כ) **כי ישאלך בנך מחר** - יש מחר שהוא אחר זמן:

משנה מסכת פסחים פרק י' משנה ד

מזגו לו כוס שני וכאן הבן שואל אביו ואם אין דעת בבן אביו מלמדו מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה הלילה הזה כולו מצה שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות הלילה הזה מרור שבכל הלילות אנו אוכלין בשר צלי שלוק ומבושל הלילה הזה כולו צלי שבכל הלילות אנו מטבילין פעם אחת הלילה הזה שתי פעמים ולפי דעתו של ר' אביו מלמדו מתחיל בגנות ומסיים בשבח ודורש מארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה כולה: